

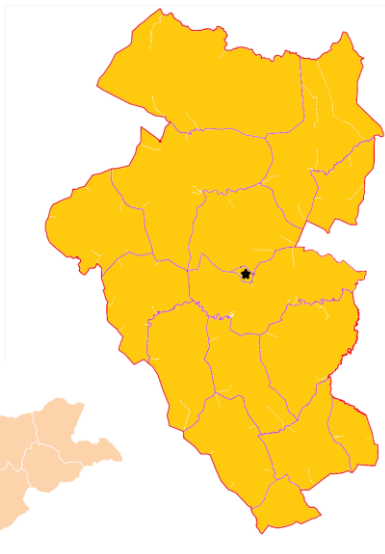
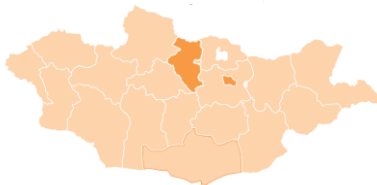
БУЛГАН АЙМАГ

АНХДАГЧ, АЛДАРТНУУДЫН
ӨЛГИЙ НУТАГ

АНХДАГЧ АЛДАРТНУУД

30 гаруй

2018 он

- Аймгийн ерөнхий мэдээлэл
- Хүн амын үндсэн үзүүлэлт
- Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
- ААНБ-ын тооллогын үзүүлэлт
- Эрүүл мэндийн зарим үзүүлэлт
- Ажил эрхлэлтийн зарим үзүүлэлт
- Засаг даргын мөрийн хөтөлбөр
- Боловсролын зарим үзүүлэлт
- Мал аж ахуйн зарим үзүүлэлт
- Аймгийн холбоотой ВЭБ хуудас

1938 онд Сэлэнгэ аймгаас Сайхан, Хантай, Сэлэнгэ, Булган, Сэлэнгэбүрэн, Халиун, Хангал, Цонхлон сум, Төв аймгаас Бүрэгхангай, Авзага сум, Хөвсгөл аймгаас Тэшиг, Хутаг-Өндөр, Намнан, Баян-Агт сум, Архангай аймгаас Могод сумыг Булган аймагт харъяалуулан захируулах болжээ.

Булган аймаг нь Монгол улсын хамгийн төв хэсэгт оршдог бөгөөд 16 сум, 75 багтай ба урд талаараа Өвөрхангай, баруун талаараа Архангай, , баруун хойд хэсгээр Хөвсгөл, хойд талаараа Оросын холбооны улстай, зүүн талаараа Сэлэнгэ, Төв аймгуудтай тус тус хиллэн оршдог. Улаанбаатар хотоос 318 км зайтай. Монгол улсын хэмжээнд 48531 мянган кв.км нутаг дэвсгэртэй. Хүн амын дийлэнх хувийг халхчууд эзэлдэг. 2017 оны жилийн эцсийн байдлаар 62026 хүн амтай, үүнээс 22305 хүүхэд багачууд амьдарч байна.

Уур амьсгал

Уур амьсгал нь эх газрын, эрс тэс сэрүүвтэр чийглэг, үнэмлэхүй дулаан 34,8 хэм, үнэмлэхүй хүйтэн -44,1 хэм, жилийн дундаж тундас 324 мм боловч зарим жил 500 мм-ээс дээш ч байдаг. Салхины дундаж хурд 2,2 м/сек, цасан бүрхүүлийн дундаж зузаан 15-25 см байдаг.

Ёс заншил, өв уламжлал

Булган аймгийн онцлог соёлын биет бус өв

- Бэлэн цэцлэх, ерөөл
- Аялгуут магтаал
- Уулган шарын явдал, Ноён Сэврэйн Жонон, Цэцээ гүний Жонон, Аргалын хурга майлах, Өрөөлт халтар зэрэг морин хуурын татлагууд
- Төмөр, хулсан, аман хуурын “Тэмээн жонжоо” татлага
- Жонон бүжиг
- Монгол үндэсний уран хатгамал Зээгт наамал
- Ардын хөгжмийн зэмсгийн урлал
- Битүү амьсгаагаар лимбэ тоглох
- Монгол үндэсний хээ угалз гэх зэрэг онцлог өв олонтой

Өмнөговь аймгийн хэмжээнд соёлын биет бус өв уламжлагч 204 нэгдсэн бүртгэлд бүртгэлтэй. Соёлын биет бус өвийг ур чадварын өндөр түвшинд өвлөсөн билэг авьяастан улсын жагсаалтад Өмнөговь аймгаас 7 өвлөгч байдаг.

Алдар цуутай хүмүүс

- Анхдагч алдартан 30
- Олноо өргөгдсөн Монгол Улсын баатар 6 /Ж.Далай, Д.Жамц, С.Магсаржав, М.Нанзад, Хайдав, Ц.Ядамсүрэн
- БНМАУ-ын баатар 6 /Ж.Гүррагчаа, Л.Дандар, С.Лхагвадорж, Ж.Лхагвасүрэн, Ж.Нэхийт, Ч.Шагдарсүрэн/
- Ардын зураач 1 /Н.Жамбаа/
- Ардын эмч 1 /Р.Пүрэв/
- Ардын жүжигчин 4 /Ц.Цэгмид, Н.Цэгмид, Х.Уртнасан, Б.Жавзандулам/
- Хөдөлмөрийн баатар 22
- Монгол Улсын гавьяат цолтон 60
- Эрдэнмтэн доктор 110 гаруй

Биеийн тамир, спорт

- Биеийн тамир спортын байгууллага 1
 - Нийт ажиллагчид 107
 - Эмэгтэй 50
- Биеийн тамир, спортоор хичээллэгчид 23 918
- Спорт заал 32
- Цол, зэрэгтэй тамирчид 425
 - Дасгалжуулагчид 63
 - Олон улсын мастер 9
 - эмэгтэй 1
 - Спортын мастер 84
 - эмэгтэй 21
 - Спортын дэд мастер 31
 - эмэгтэй 12
 - Цол зэрэгтэй шүүгчид 1

Биеийн тамир, спорт

- Булган аймгаас төрөн гарсан улсын цолтой бөхчүүд 17, аймгий цолтой бөхчүүд 51, сумын цолтой бөхчүүд 92, олон улсын хэмжээний мастер 9, спортын мастер 84, спортын дэд мастер 31, улсын шүүгч 1 байна.

Соёл, сүм хийд

- Мэргэжлийн урлагийн байгууллагын тоглолт 240
- Мэргэжлийн урлагийн байгууллагын үзэгчид 44430
- Нийтийн номын сан 1
- Нийтийн номын сангийн суудал 42
- Номын сангийн байнгын уншигчид 560
- Сүм хийд 12
 - Будда 8
 - Христ 4

Нутгийн брэнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ

- Сайханы айраг

Булган аймгийн сайхан сумын гүүний айраг нь “Монголын Үндэсний Шилдэг-99 бүтээгдэхүүн” –ний “Үлэмжийн

чанар” батламж “Газарзүйн заалтаар бүртгэгдсэн шилдэг брэнд бүтээгдэхүүн”, “Экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн” –ээр тус тус шалгарсан.

- Тэшигийн масло, цөцгий

- Бог будаа

Булган аймгийн Сэлэнгэ сумын Сайхан хартай ХХК-ны шилдэг бүтээгдэхүүн Бог будаа”

нь эрдэс амин дэмээр баялаг тул хөхүүл эхэд сүү оруулна, сахарын өвчтэй хүнд нэн тохиромжтой бүтээгдэхүүн

- Шүүдэргэний цай

Булган аймгийн Хангал сумын Хялганат тосгоны Тунамал өгөөж ХХК-ны бүтээгдэхүүн цай нь экологийн цэвэр бүтээгдэхүүн Их шүүдэргэнэ ургамлын цай нь хорт хавдарын эсрэг бие тамиржуулах үйлчилгээтэй.

Тээвэр, харилцаа холбоо

- Техникийн хяналтын үзлэгт хамрагдсан авто машин бүгд
 - 9475
- Суудлын авто машин
 - 4489
- Ачааны автобус
 - 3989
- Автобус
 - 263
- Тусгай зориулалтын
 - 734
- Ашигласан хугацаагаар: 3 жил хүртэл 216
 - 4-9 жил 784
 - 10-аас дээш жил 8475

Барилга, орон сууц, нийтийн аж ахуй

- Дотоодын барилгын байгууллагуудын гүйцэтгэсэн барилга угсралт их засварын ажил
 - 20904.5 сая
- Ус түгээс цэгийн тоо
 - 71
- Зөөврийн ус хэрэглэдэг өрх
 - 10 295
- Ус тээврийн машины тоо
 - 3
- Хог устгах цэг
 - 17
- Хог тээврийн машины тоо
 - 31
- Халуун усны цэгийн тоо
 - 21

Байгаль орчин

- Ойн сан бүхий газар 753.7 (мян.га)
 - Ойн модоор бүрхэгдсэн газар 723.7
 - Ой модыг огтолсон газар 0.9
 - Мод үржүүлгийн газар 29.1
 - Ой тэлэн ургах нөөц газар 0
 - Ойн сангийн бусад газар 0
- Гадаргын ус нийт гол горхи 4
 - Тасарсан 0
 - Ширгэсэн 0
- Рашаан нийт 10
- Булаг 442
 - Ширгэсэн 18
- Нуур, тойром 21
 - Ширгэсэн 0

Гэмт хэрэг

- Бүртгэгдсэн гэмт хэрэг бүгд **362**
- Хүний амь бие, эрүүл мэндийн эсрэг гэмт хэрэг **101**
- Хүчингийн гэмт хэрэг **5**
- Хулгайлах гэмт хэрэг **114**
- Малын хулгайн гэмт хэрэг **35**
- Тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөний аюулгүй байдал, ашиглалтын журмын эсрэг гэмт хэрэг **26**
- Гэмт хэргийн улмаас гэмтсэн нас барсан хүмүүс **178**
 - Гэмтсэн **153**
 - Нас барсан **25**
- Шүүхээр шийтгүүлсэн хүн **329**

Мөнгө, банк

- Иргэдийн хадгаламжийн үлдэгдэл
 - 39569.8 (сая.төг)
- Орлогын гүйлгээнд
 - 25992.7 (сая.төг)
- Зарлагын гүйлгээнд
 - 26399.7 (сая.төг)

Төрийн санхүү

- Орон нутгийн төсвийн нийт орлого
 - 54025.5 (сая.төг)
- Орон нутгийн төсвийн нийт зарлага
 - 53697.1 (сая.төг)
- Нийт өр
 - 59.7 (сая.төг)
- Нийт авлага
 - 48.9 (сая.төг)

Хүн ам зүй

Хүн ам зүй нь математик тооцоолол, загвар боловсруулахтай холбоотой. Тухайлбал: Хүн амын өсөлт, өөрчлөлтөнд нөлөөлөх 3 бүрэлдэхүүн хэсэг болох

- Төрөлт
- Нас баралт
- Шилжилт хөдөлгөөний үзүүлэлтүүд

Тэдгээрийн хүн амын өсөлт, өөрчлөлтөнд нөлөөлөх нөлөөллийг тооцдог. Өөрөөр хэлбэл, хүн ам зүйн үзэгдлүүдийн хоорондох тоон уялдааг бусад үзэгдлүүдтэй хамаарах талаас нь тайлбарлахаас илүү тодорхойлон өгүүлэх, задлан шинжлэх онцлогтой.

Хүн ам судлал

Хүн ам судлал нь хүн ам зүйн үзэгдлүүдийн уялдаа холбоог нийгэм, эдийн засаг, сэтгэл зүй, социологи, антропологи, газар зүй зэрэг бусад салбар шинжлэх ухаантай нягт уялдуулан авч судалдаг.

Өөрөөр хэлбэл хүн ам, төрөлт, нас баралт, шилжих хөдөлгөөнд гарч буй өөрчлөлтийг бусад нийгэм, эдийн засаг, соёлын хүчин зүйлстэй хэрхэн уялдаж байгааг судалдаг.

Хүн ам судлалын судалгааны ажлууд нь цэвэр хүн ам зүйн шинж чанартай, зарим нь эдийн засгийн буюу түүхийн шинж чанартай ч байж болно. Тиймээс ч эдийн засгийн хүн ам зүй, түүхийн хүн ам зүй, антропологийн хүн ам зүй гэх мэт ойлголтуудыг эрдэмтэд өргөн хэрэглэдэг байна.

Хүн амын хүйс

Хүн амын бүтцэд хүн амын нас, хүйсийн байдал чухал байр суурь эзэлдэг бөгөөд эдгээр үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлт, түүний шалтгаан зэрэг нь тухайн улс орон, бүс нутгийн нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийн байдалтай уялдсан байдаг.

Хүн амын төрөлт

Төрөлт нь хүн ам зүйн судалгаанд томоохон үүрэг гүйцэтгэдэг судалгааны чиглэлүүдийн нэг юм.

Хүн амын нас баралт

Нас баралт нь хүн амын бодит өсөлтөнд нөлөөлдөг гол үзүүлэлтүүдийн нэг юм.

Хүн амын тоо, насны бүлгээр, 2017 он, сумдаар

Сумдын нэр	Нийт хүн ам	0-14	15-64	65+	Эрэмбэ
Булган	12616	3331	8542	743	I хамгийн их
Баян-Агт	3218	1049	2064	105	
Баяннуур	1861	593	1199	69	XVI хамгийн бага
Бугат	2277	521	1594	162	
Бүрэгхангай	2888	861	1919	108	
Гурванбулаг	3219	913	2160	146	
Дашинчилэн	3037	902	1994	141	
Могод	2729	762	1835	132	
Орхон	3595	1006	2433	156	V
Рашаант	3215	935	2173	107	
Сайхан	3662	1033	2474	155	IV
Сэлэнгэ	3332	860	2325	147	
Тэшиг	3563	1036	2363	164	
Хангал	4704	1276	3196	232	III
Хишиг-Өндөр	3158	832	2167	159	
Хутаг-Өндөр	4952	1403	3355	194	II
Нийт	62026	17313	41793	2920	

Насны бүлгийн эзлэх хувь, хүйсийн харьцаа, 2017 он, сумдаар

Сумдын нэр	Нийт хүн амд хүүхдийн эзлэх хувь	Хөгшидийн эзлэх хувь	Хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь	Хүйсийн харьцаа	Эрэмбэ
Булган	26.4%	67.7%	5.9%	106.0	I хамгийн их
Баян-Агт	32.6%	64.1%	3.3%	97.2	V-VI
Баяннуур	31.9%	64.4%	3.7%	86.5	XVI хамгийн бага
Бугат	22.9%	70.0%	7.1%	88.5	
Бүрэгхангай	29.8%	66.4%	3.7%	94.9	
Гурванбулаг	28.4%	67.1%	4.5%	93.9	
Дашинчилэн	29.7%	65.7%	4.6%	97.2	V-VI
Могод	27.9%	67.2%	4.8%	95.8	
Орхон	28.0%	67.7%	4.3%	87.9	
Рашаант	29.1%	67.6%	3.3%	98.7	III
Сайхан	28.2%	67.6%	4.2%	95.7	
Сэлэнгэ	25.8%	69.8%	4.4%	92.3	
Тэшиг	29.1%	66.3%	4.6%	95.8	
Хангал	27.1%	67.9%	4.9%	100.8	II
Хишиг-Өндөр	26.3%	68.6%	5.0%	98.4	IV
Хутаг-Өндөр	28.3%	67.8%	3.9%	94.5	
Нийт	27.9%	67.8%	3.9%	94.5	

Хүн ам, сумаар 1990 – 2017 он

Сумдын нэр	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2017	Эрэмбэ
Булган	13798	11234	11984	12408	11552	12512	12616	I хамгийн их
Баян-Агт	2437	2860	2823	3003	3052	3119	3218	
Баяннуур	1695	1753	1303	1659	1868	1818	1861	
Бугат	1909	2146	1799	1881	2864	2241	2277	
Бүрэгхангай	2015	2566	2123	2486	2726	2832	2888	
Гурванбулаг	3006	3748	3221	3133	3133	3176	3219	
Дашинчилэн	2396	2822	2422	2362	2803	2941	3037	
Могод	2332	2771	2609	2683	2685	2701	2729	XV хамгийн бага
Орхон	6043	3891	2941	2924	3482	3584	3595	V
Рашаант	1951	3273	3206	3173	3141	3165	3215	
Сайхан	3076	4069	3685	3726	3575	3648	3662	IV
Сэлэнгэ	2953	3553	3057	3307	3207	3306	3332	
Тэшиг	2816	3361	3520	3403	3495	3504	3563	
Хангал	1371	4276	4442	4522	4548	4611	4704	III
Хишиг-Өндөр	3519	3459	3057	3137	3154	3156	3158	
Хутаг-Өндөр	4417	4665	4236	4562	4729	4835	4952	II
Нийт	55734	60447	56428	58369	60014	61149	62026	

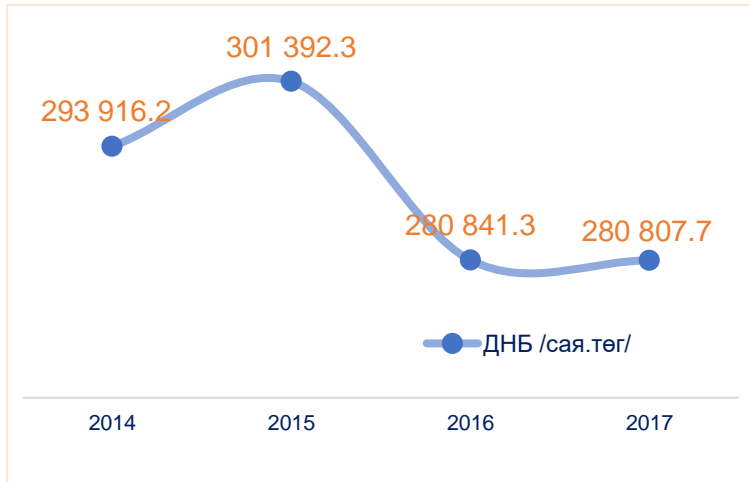
Өрх, сумаар 2005 – 2017 он

Сумдын нэр	2005	2010	2015	2016	2017	Эрэмбэ
Булган	3,081	3,299	3,573	3,567	3,635	I хамгийн их
Баян-Агт	749	839	890	909	928	
Баяннуур	300	454	534	530	532	XVI хамгийн бага
Бугат	501	550	797	818	872	
Бүрэгхангай	562	729	875	934	947	
Гурванбулаг	864	891	945	948	963	
Дашинчилэн	718	777	848	875	891	
Могод	746	803	835	843	877	
Орхон	866	970	1,203	1,246	1,288	IV
Рашаант	881	942	981	981	1,000	
Сайхан	973	1,091	1,092	1,111	1,108	V
Сэлэнгэ	832	915	1,008	1,035	1,051	
Тэшиг	861	919	946	974	972	
Хангал	1,099	1,314	1,426	1,469	1,487	III
Хишиг-Өндөр	903	1,021	1,045	1,035	1,045	
Хутаг-Өндөр	1,080	1,272	1,481	1,516	1,519	II
Нийт	12798	16112	20098	20669	21278	

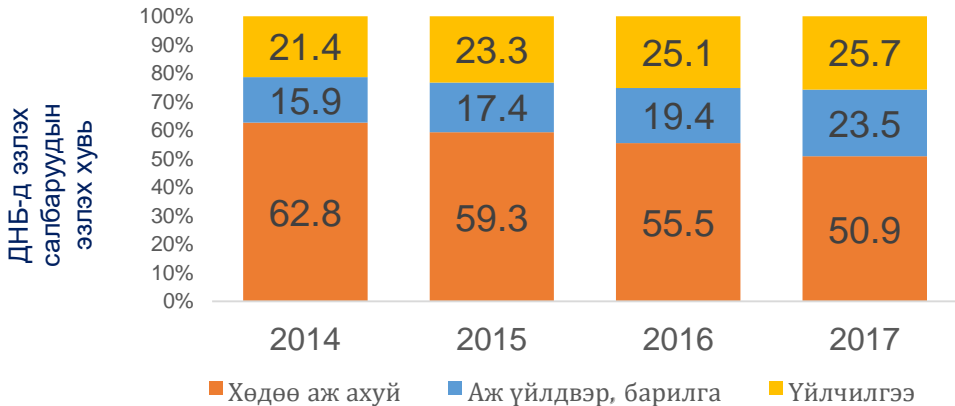
2017 онд монгол улсын дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 1%, хангайн бүсийн 7.3% болох 280.8 тэрбум төгрөгийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэж байна.

Нэг хүнд ногдох дотоодын нийт бүтээгдэхүүн 4.5 сая төгрөг болсон байна. ДНБ-н бий болгосны 50.9 хувийг хөдөө аж ахуйн салбар бүрдүүлсэн байна.

ДНБ-ийг салбараар авч үзвэл: ХАА, ан агнуур, ойн аж ахуйн салбар 50.9%, Аж үйлдвэр, барилгын салбар нь 23.5%, Үйлчилгээний салбар 25.7%-ийг тус тус эзэлж байна. Нэг хүнд ногдох ДНБ нь 2014 онд 4.9 сая, 2015 онд 5.0 сая, 2016 онд 4.6 сая, 2017 онд 4.6 сая төгрөгт хүрсэн байна.

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо

Сумдын нэр	2014	2015	2016	2017	Эрэмбэ
Булган	347	341	379	429	I хамгийн их
Баян-Агт	40	43	46	49	
Баяннуур	28	31	33	38	
Бугат	29	28	31	38	
Бүрэгхангай	24	23	25	30	хамгийн бага
Гурванбулаг	29	31	33	36	
Дашинчилэн	40	45	48	49	VI
Могод	25	25	29	30	хамгийн бага
Орхон	33	33	35	41	
Рашаант	41	44	49	52	V
Сайхан	30	33	35	37	
Сэлэнгэ	60	59	61	69	IV
Тэшиг	43	43	44	47	
Хангал	72	75	78	83	III
Хишиг-Өндөр	33	36	42	48	
Хутаг-Өндөр	87	94	103	110	II
Нийт	961	984	1071	1186	

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГА – 2016 ОН

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын тоо
1186

Аж ахуйн нэгж
1054

Төрийн бус
байгууллага

Төсвийн
байгууллага
132

2016 оны тооллогод хамрагдсан аж ахуйн нэгж, байгууллагыг төрлөөр нь авч үзвэл: 81.9% нь аж ахуйн нэгж, 9.5% нь төрийн бус байгууллага, 8.6% нь төсвийн байгууллага байна.

АЖ АХУЙН НЭГЖ, БАЙГУУЛЛАГА –ын ажиллагчдын сарын дундаж цалин

638.800

мянган төгрөг

628.400 МЯН.ТӨГ

647.000 МЯН.ТӨГ

Эрүүл мэндийн зарим үзүүлэлт, 2012 – 2017 он

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Их эмч	108	101	106	111	120	122
Эм зүйч	6	10	11	12	13	14
Ердийн өсөлт	913	1063	1082	1001	870	869
Нэг эмчид ногдох хүн	295.8	304.5	289.3	303.9	309.4	315.2
Нэг сувилагчид ногдох хүн	58.8	59.7	108.0	22.2	48.0	6.2
1000 амьд төрөлтөд ногдох нялхсын эндэгдлийн түвшин	61.8	72.3	121.0	47.0	115.3	20.3
Тав хүртэлх насны хүүхдийн эндэгдлийн түвшин (1000 амьд төрөлт тутамд)	58.8	55.6	35.5	26.7	19.9	20.0
Үр хөндөлт	26	43	50	16	13	25
Халдварт өвчнөөр өвчлөгчид	336	293	403	394	753	480

Төрөлт, нас баралтын тоо, жилийн эцсийн байдлаар, сумдаар

Сумдын нэр	Төрөлт		Нас баралт		Эрэмбэ
	2016	2017	2016	2017	
Булган	690	643	82	67	I хамгийн их
Баян-Агт	11	24	14	19	
Баяннуур	10	5	4	13	
Бугат	2	0	12	7	XV хамгийн бага
Бүрэгхангай	7	9	9	11	
Гурванбулаг	4	3	23	15	
Дашинчилэн	3	7	7	10	
Могод	3	3	14	16	
Орхон	5	2	10	13	
Рашаант	28	21	14	22	IV
Сайхан	9	5	19	22	IV
Сэлэнгэ	5	5	9	13	
Тэшиг	29	41	25	27	III
Хангал	10	5	10	9	
Хишиг-Өндөр	18	17	18	21	V
Хутаг-Өндөр	37	45	37	31	II
Дүн	871	835	153	166	

Нийгмийн зарим үзүүлэлт, 2012 – 2017 он

Үзүүлэлт	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Төрөлт	1295	1426	1432	1356	1275	1239
Нас баралт	382	363	350	355	405	370
Дундаж наслалт	71.28	71.7	72.3	72.86	73.17	73.3
Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо	55	53	35	38	37	34
Хагас өнчин хүүхдийн тоо	835	701	631	676	586	626
18 хүртэлх насны хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх	0	0	0	0	0	656
18 хүртэлх насны 4, түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх	0	0	0	0	0	645

Нийгмийн зарим үзүүлэлт, 1995 – 2017 он

Үзүүлэлт	2017
18 хүртэлх насны 4, түүнээс дээш хүүхэдтэй өрх	656
18 хүртэлх насны хүүхэдтэй өрх толгойлсон эх	645
1000 хүнд ногдох төрөлт	23.1
1000 хүнд ногдох нас баралт	5.5
Хүн амын дундаж наслалт	73.3
Эмнэлэгт хэвтэж эмчлүүлсэн өвчтөн	11819
10 000 хүн ам ногдох хорт хавдараар шинээр өвчлөгчид	
Нас барагчид	338

Нийгмийн зарим үзүүлэлт

2016

605

2017

554

Өрх толгойлсон эхийн тоо

37

34

Бүтэн өнчин хүүхдийн тоо

586

626

Хагас өнчин хүүхдийн тоо

235

240

Өрх үүсгэн ганц биеэр амьдардаг өндөр настан

Хөдөлмөр эрхлэлтийн үзүүлэлт 2013 – 2017 он

Үзүүлэлт	2013	2014	2015	2016	2017
Хөдөлмөрийн насны хүн ам	37500	38800	36800	38900	40600
Эдийн засгийн идэвхтэй хүн ам	28900	28000	28300	28100	30700
Ажиллагчид	27500	25300	27000	25800	27500
Ажилгүй иргэд	1400	2700	1300	2303	2071
Эмэгтэй	500	1000	600	1068	1053
Бүртгэлтэй ажилгүй иргэд	849	690	467	0	703
Эмэгтэй	475	329	230	534	356
Ажиллах хүчний оролцооны түвшин	76.8	72.3	76.9	69	75.7
Ажил эрхлэлтийн түвшин	73.2	65.3	73.3	59.1	67.6
Ажилгүйдлийн түвшин	4.7	9.7	4.6	14.3	10.7

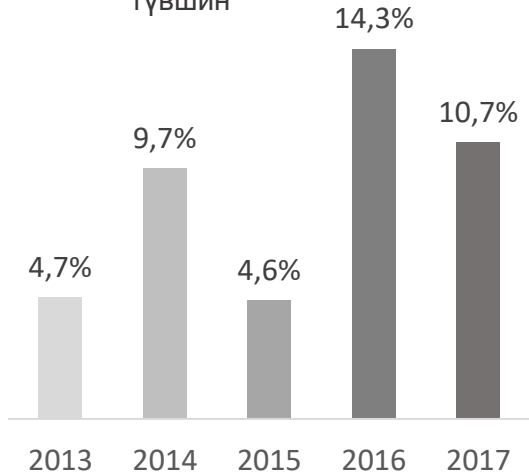

Нийт хүн амд хөдөлмөрийн насны хүн амын эзлэх хувь, 2017 оноор

- Хүүхэд (0-14)
- Хөдөлмөрийн насны хүн ам (15-59)
- Тэтгэврийн насны хүн ам (60<)

Ажилгүйдлийн ТҮВШИН

2016-2020 онд хөгжүүлэх аймгийн засаг даргын үйл ажиллагааны “Хөгжлийн хөтөч” хөтөлбөр

Эрүүл ирээдүй

Амжилтын галт тэрэг

Бүх нийтийн эрх зүйн боловсрол

Оюунлаг Булган

Эрүүл мэндийн боловсрол-Настны эрүүл мэнд

Жимс жимсгэнэ

Зөв бүртгэл

Монгол нум сум

Боловсролын үзүүлэлт

Үзүүлэлт	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018
ЕБСургуулийн тоо	22	22	22	22	21
ЕБС-д өдрийн ангид суралцагчдын тоо	9212	9056	9381	9726	9862
ЕБС-ийн хамран сургалтын бохир жин	87.1	86.2	83.8	88.8	88.3
ЕБС-ийн суралцагч-багшийн харьцаа	16.4	16.4	16.9	16.9	16.5
СӨБ-ийн байгууллагын тоо	24	24	23	23	22
СӨБ-д хамрагдсан хүүхдийн тоо	4073	4177	4167	4138	4308
СӨБ-д ажиллаж байгаа нэг багшид ногдох хүүхэд	38	37.6	35.3	34.2	35

Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагын үндсэн багш 123

Сургуулийн өмнөх боловсролын байгууллагад хамрагдсан хүүхэд 4308

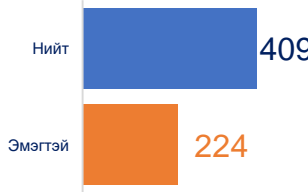
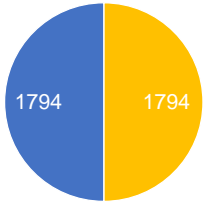
ЕБС-ийн 1 дүгээр ангид элсэгчид 1107

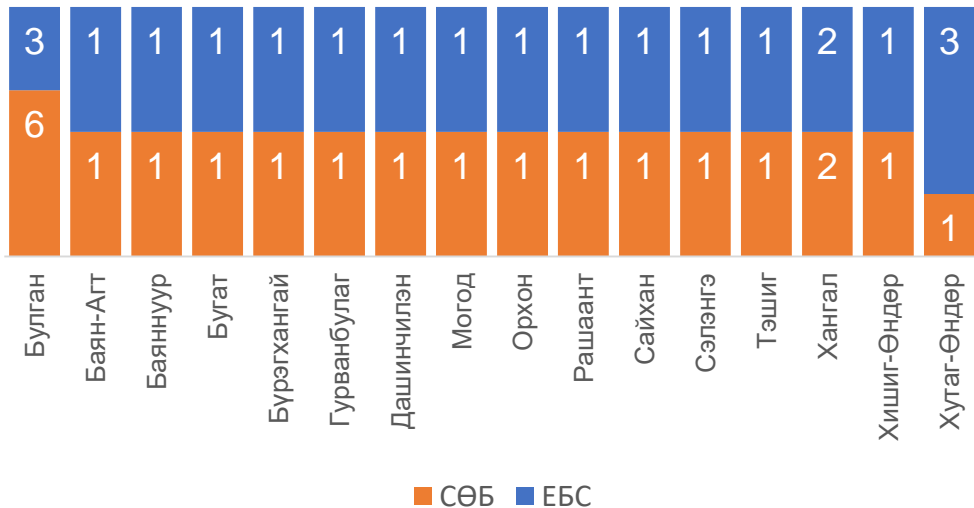
ЕБС-ийн үндсэн багш

- ЕБС-д суралцагчидаас дотуур байранд суух хүсэлт гаргасан
- Амьдарч буй хүүхэд

Техникийн болон мэргэжлийн боловсролын сургалтын байгууллагад суралцагчид

ЕБС, СӨБ-ийн байгууллагын тоо, сумдаар, 2017/2018 хичээлийн жилд

Малын тоо

Төрөл	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Бодоор *	651074	664423	724773	797444	911166	953017	1011935	974377
Толгойн тоо	2293231	2340806	2578616	2757185	3132786	3223822	3485606	3361633
Тэмээ	852	945	1042	1125	1240	1220	1305	1360
Адуу	182849	185956	199329	225681	253352	264274	274269	261862
Үхэр	176113	180929	195124	221005	259264	281576	293602	283891
Хонь	1179772	1187959	1340814	1449566	1648781	1697841	1861270	1794411
Ямаа	753645	785017	842307	859808	970149	978911	1055160	1020109

*Бодод шилжүүлэхдээ адуу, үхрийг 1 бод, тэмээг 1.5 бод, 6 хонь 8 ямааг тус бүр 1 бод гэж тооцов. 2017 оны жилийн эцсийн мал тооллогын дүнгээр Булган аймгийн 16 сумын 75 багт 3.4 сая толгой мал тоолуулж 2016 оныхоос 123.9 мянган толгой малаар буюу 3.5 хувиар буурсан байна. Мал сүрэг 4 төрөл дээрээ өссөн үзүүлэлттэй байна.

Өрх, малчдын тоо, насны бүтэц, тэдний соёл, ахуйн байдал

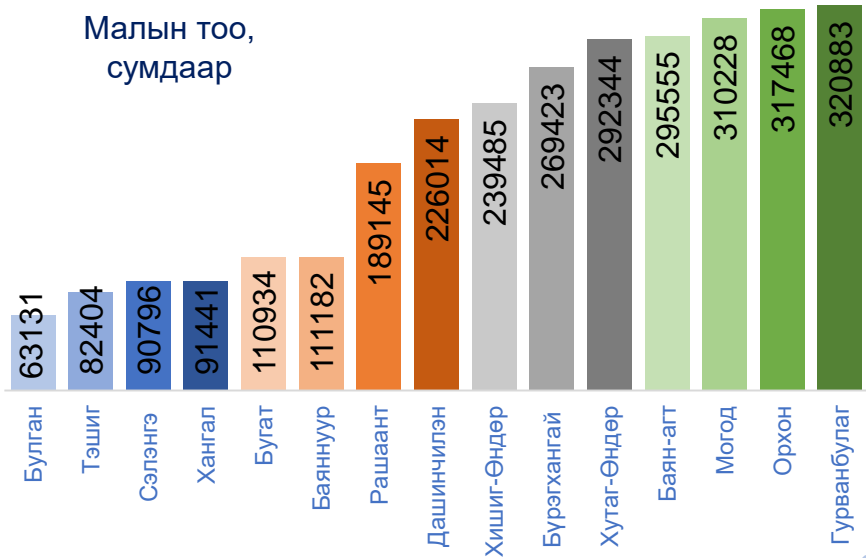
Төрөл	2008	2009	2010	2011	2012
Малтай өрх	9794	7638	6894	6661	9524
Малчин өрх	7739	6301	5628	5431	7173
Малчдын тоо	14528	11612	10258	9751	13861
16-34 насны	5796	5614	4640	4154	4669
35-аас тэтгэвэрт гарах хүртэл насны	6415	4677	4388	4366	7823
Тэтгэврийн насны	2317	1321	1230	1231	1369
Нийт малчдаас эмэгтэй	7021	5453	4809	4598	6486
Насны бүрэлдэхүүн хувь	100	100	100	100	100
16-34 насны	39.9	48.3	45.2	42.6	34.0
35-аас тэтгэвэрт гарах хүртэл насны	44.2	40.3	42.8	44.8	56.0
Тэтгэврийн насны	15.9	11.4	12	12.6	10.0
Нийт малчдаас эмэгтэй хувь	48.3	47	46.9	47.2	46.8
Нэг малчин өрхөд ногдох малын тоо /толгойгоор/	312	278	180	225	359

Өрх, малчдын тоо, насны бүтэц, тэдний соёл, ахуйн байдал

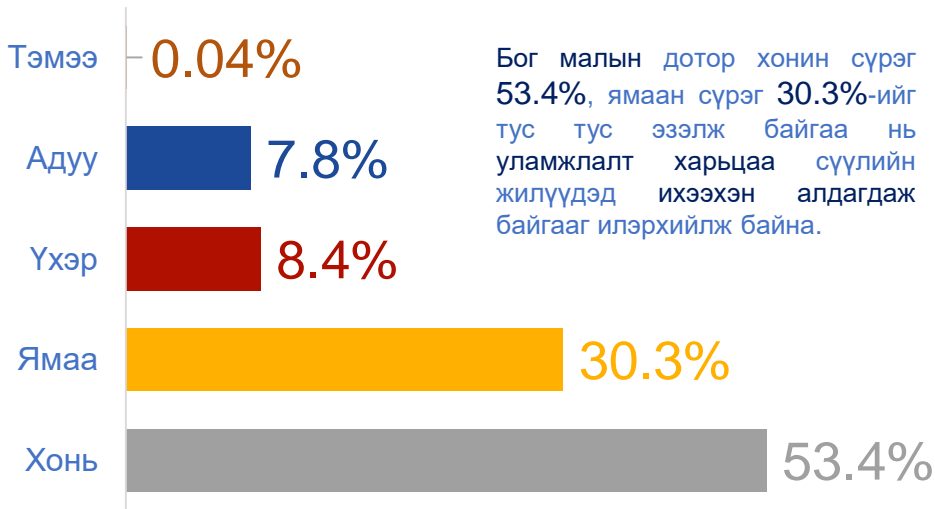
Төрөл	2013	2014	2015	2016	2017
Малтай өрх	9737	10084	10337	10614	10685
Малчин өрх	7333	7870	8057	8301	8499
Малчдын тоо	13942	14853	15200	15579	14472
16-34 насны	4252	4520	4444	4273	4074
35-аас тэтгэвэрт гарах хүртэл насны	8253	8802	9245	9613	8325
Тэтгэврийн насны	1437	1531	1511	1693	2055
Нийт малчдаас эмэгтэй	6583	6895	6873	7103	6091
Насны бүрэлдэхүүн хувь	100	100	100	100	100
16-34 насны	30.0	30.0	29.0	27.0	26.0
35-аас тэтгэвэрт гарах хүртэл насны	59.0	59.0	61.0	62.0	53.0
Тэтгэврийн насны	10.0	10.0	10.0	11.0	13.0
Нийт малчдаас эмэгтэй хувь	47.2	46.4	45.2	45.5	42.1
Нэг малчин өрхөд ногдох малын тоо /толгойгоор/	376	398	399	420	396

Малын тоо, сумдаар

Мал сүргийн бүтэц, 2017 он

2017 оны жилийн эцсийн мал тооллогын дүнгээр Булган аймгийн хэмжээнд 3 361 633 толгой мал тоологдсон байна.

261862

1360

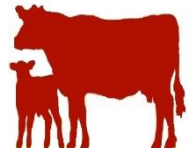
1 794411

283891

1 020109

Хамгийн олон малтай сумд

Сайхан 351200

Гурванбулаг 320883

Орхон 317468

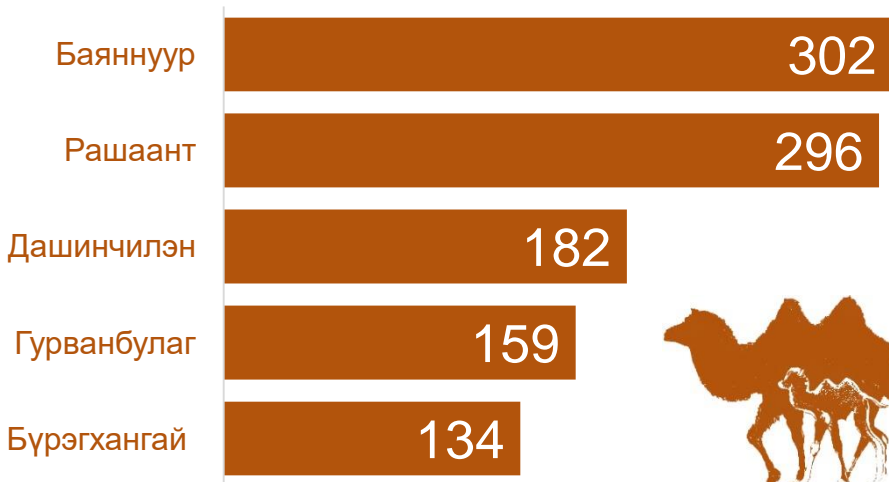
Могод 310228

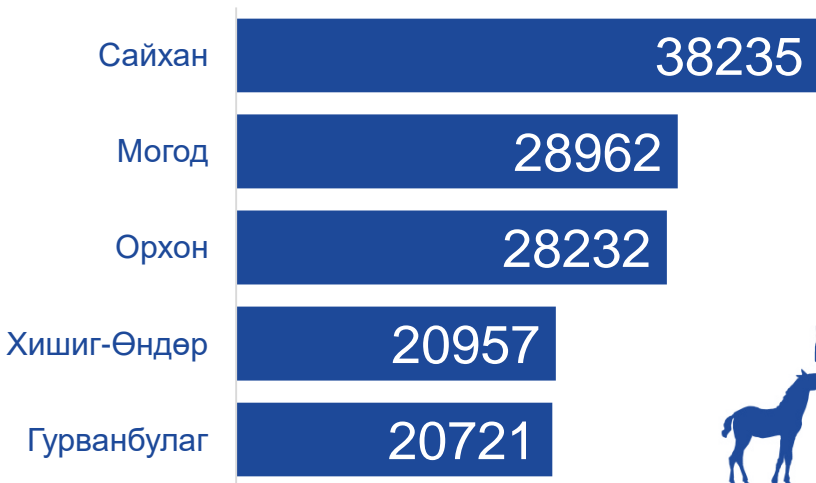
Баян-агт 295555

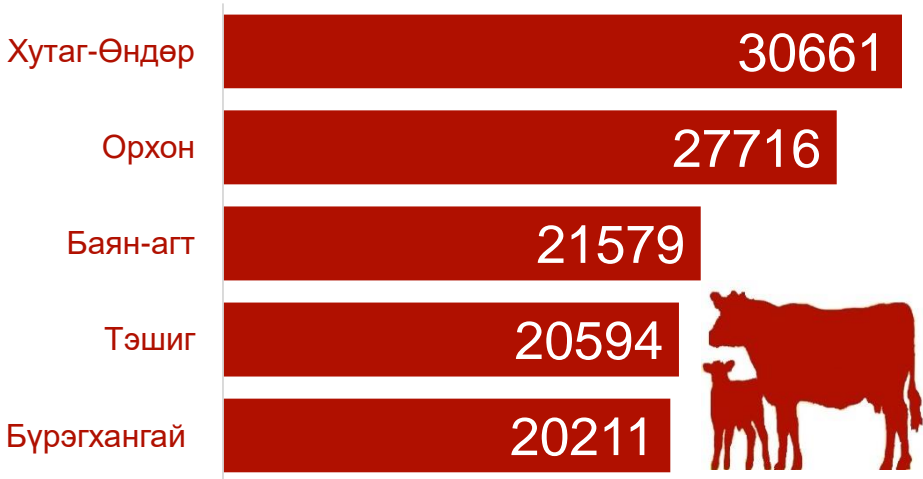

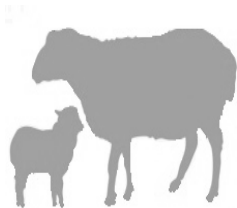
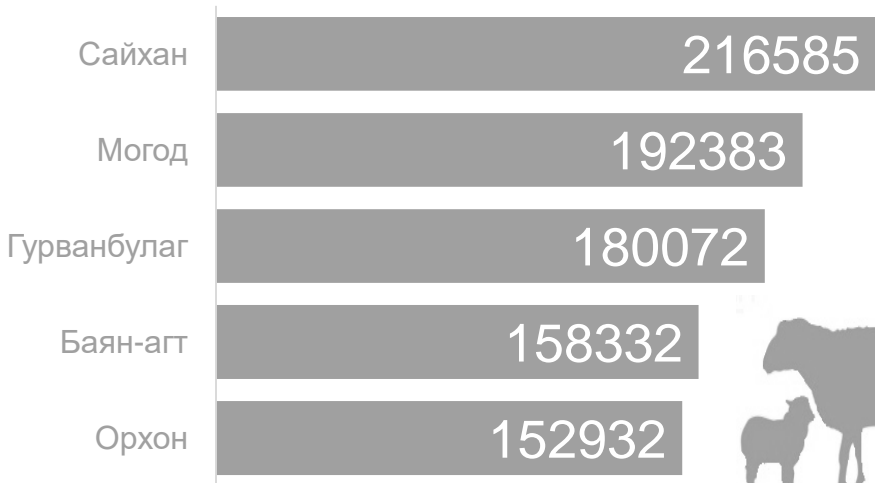

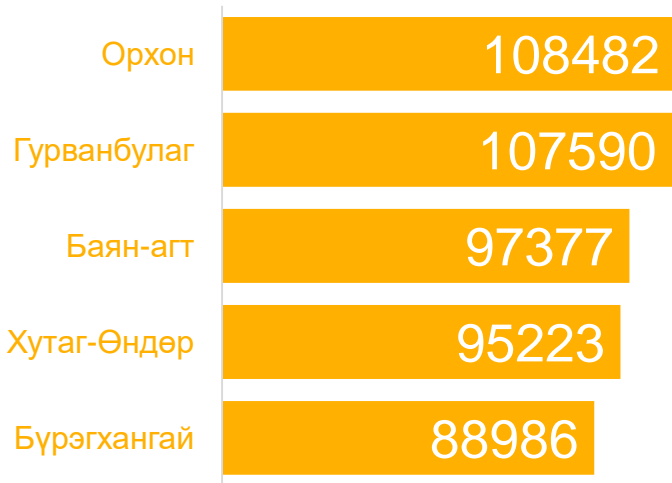
Малын төрлөөр нь авч үзвэл:

Гол нэрийн зарим барааны жилийн дундаж үнэ

- Хонины мах 4500 (кг)
- Үхрийн мах 5500 (кг)
- Гурил 1350
- Цагаан будаа 2467
- Шингэн сүү 2000 (литр)
- Элсэн чихэр 2233 (кг)
- Цахилгаан 112.64 (1квтц)
- Халаалт 330 м2
- Бензин АИ-80 1500 (литр)

ХАА-н зарим бүтээгдэхүүний зах зээлийн дундаж үнэ (мян.төг)

- Ямааны цагаан ноолуур 50000
- Ямааны бор ноолуур 52500
- Хонины ноостой нэхий 3 000
- Ямааны ноолууртай арьс 26500

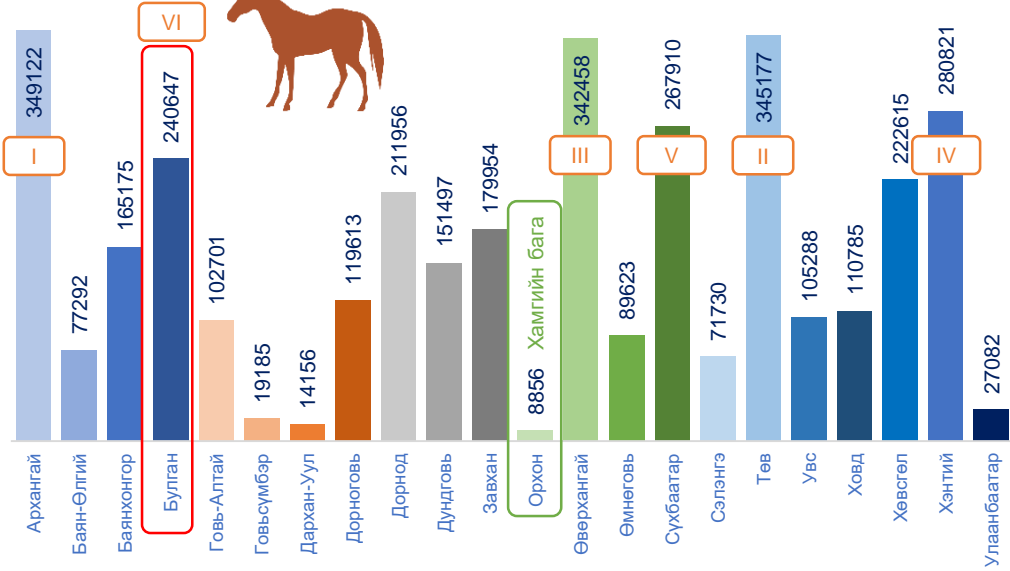

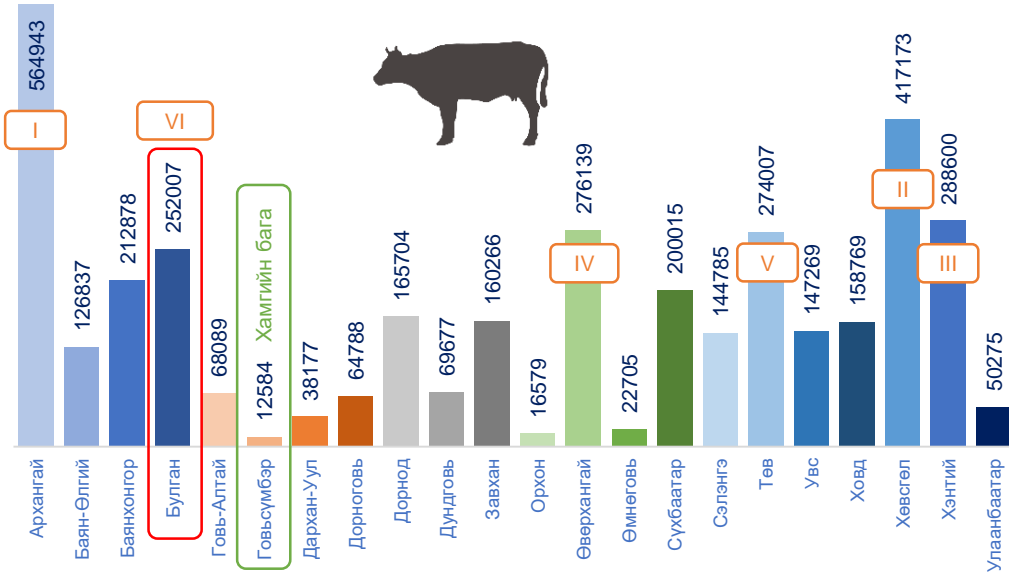
Тариалсан талбай нийт 184.6

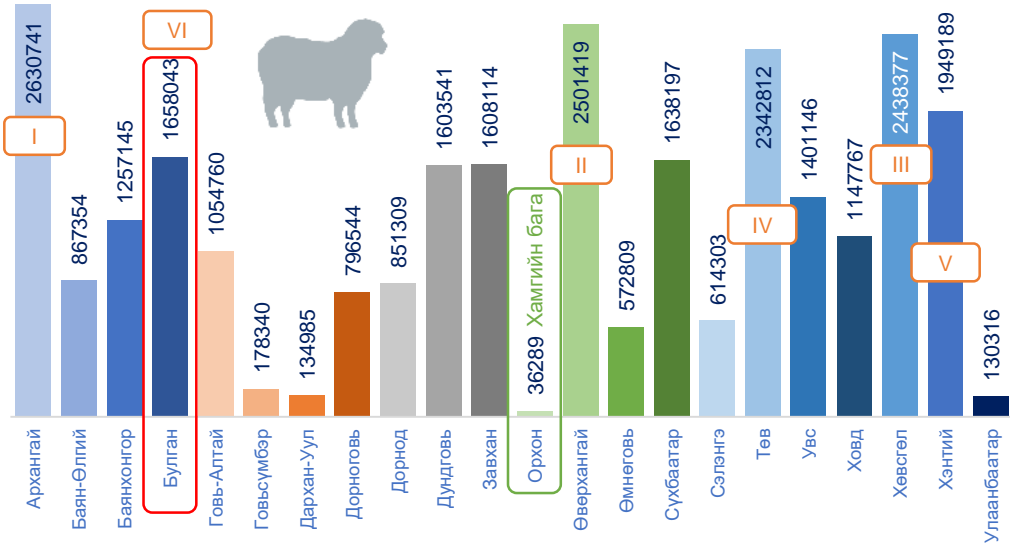
- Үр тариа 42992.7
- Хүнсний ногоо 146.1
- Төмс 382.9
- Тэжээлийн ургамал 288.0
- Бэлтгэсэн өвс хадлан 43349.3
- Техникийн ургамал 4496.0

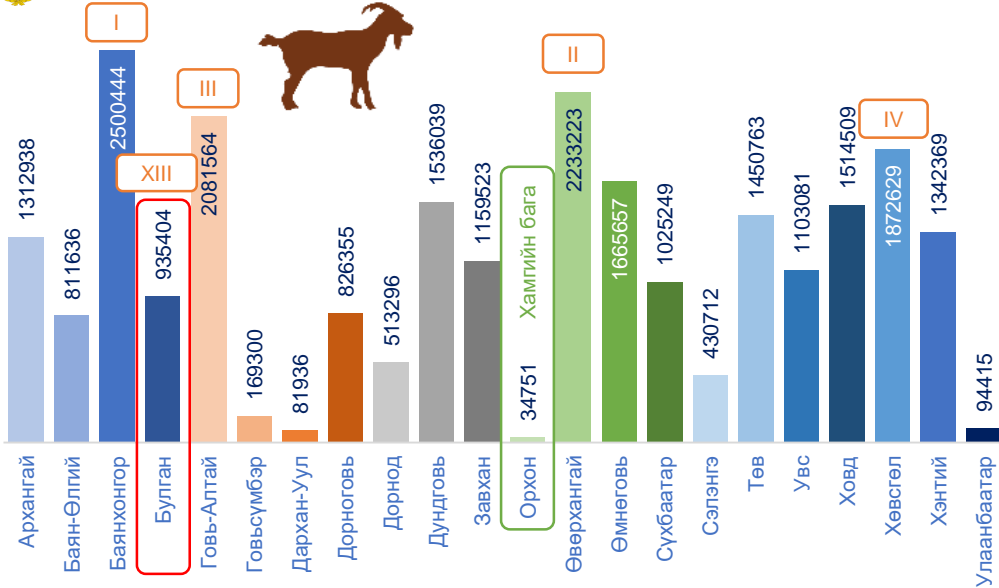
Хураасан ургац (тонн)

- Үр тариа 26124.3
- Хүнсний ногоо 993.5
- Төмс 3623.0
- Тэжээлийн ургамал 796.9
- Техни ургамал 784.0

ДИВААЖИНГИЙН СҮМ

Дашчойнхорлин хийдийн туйрийн баруун хэсэгт орших хиймэл шороон овоолгын дээр 17-р зууны сүүл үед бүтээгдсэн нэгэн сүмийн үлдэгдэл бий. Энэ сүмийг Чин ван Ханддоржийн эмэг эхийн санаачлагаар бүтээсэн гэдэг. Сүмийг 1938 оны үед нурааж устгасан бөгөөд 1990 он, 2018 онуудад нутгийн сүсэгтэн олон сэргээн босгожээ.

ЦОГТЫН ЦАГААН БАЙШИН

Булган аймгийн Баяннуур, Дашинчилэн сумдын зааг, Туул голын баруун хөндий, Халдун зүрх уулын өвөрт хуучины нэгэн барилгын үлдэгдэл бий. Үүнийг нутгийнхан Цогтын цагаан байшин гэдэг Байшингийн үлдэгдлийн баруунтаах довцог дээр төвд, Монгол бичээс бүхий гэрэлт хөшөө бий

УРАН ТОГОО УУЛ

Уран уул нь Булган аймгийн Хутаг-Өндөр сумын нутагт Булган хотоос баруун тийш 80 км-т Хөвсгөлийн Мөрөн хот орох авто замын дэргэд оршдог унтарсан галт уул юм. Энэхүү уулыг Уран бүрхээр уул гэдэг бөгөөд анх 1965 онд дархлан улсын тусгай хамгаалалтанд авчээ. Д.т.д 1686 м өндөр, орой дээрээ тогоотой, тогооны амсар нь 500-600 м өргөн, гүн нь 50-60 м юм. Тогоондоо 20 м орчим голчтой, 1.5м-ийн гүнтэй дугуй хэлбэрийн нууртай бөгөөд нуурын эргэн тойронд ой мод хүрээлсэн байдаг.